

в. Труд
14.12.2015 г., с. 14-15

Бисер Петков, управител на Националния осигурителен институт: НОИ доплаща пенсиите на над 400 000 души

Мишел Гутсузян

- Г-н Петков, опозицията в парламента обяви, че приходите в бюджета на държавното обществено осигуряване (ДОО) са подценени и не отчитат приноса от увеличаването на минималната заплата. Имат ли основание тези критики?

- Приходите от осигурителни вноски в бюджета на ДОО за 2016 г. са съгласувани с НАП и Министерството на финансите и са съобразени с макрорамката, при която е разработен държавният бюджет. Планираните приходи са с 271 млн. лв. повече от очакваното изпълнение за тази година, което е ръст от 5,8%. Увеличението на минималната заплата от 380 на 420 лв. е включено като ефект от общото повишение на минималните осигурителни доходи.

- Какво ще е изпълнението на бюджета на ДОО за 2015 г.?

- Текущото преизпълнение на приходите е с около 140 млн. лв. Много е вероятно до края на годината това преизпълнение да се увеличи. Очакваме да има незначителна икономия на разходите за пенсии. Реално те ще бъдат над планираните заради плащането на добавки за Великден и Коледа. Те струват малко над 100 млн. лв., които не бяха планирани в бюджета за 2015 г. При краткосрочните плащания очакваме малък преразход в резултат на увеличението на разходите за болнични. Като цяло разходната част е в рамките на планираното, а приходната се преизпълнява. Това намалява с около 130-140 млн. лв. субсидията, с която държавният бюджет ще покрие недостига от средства в ДОО.

- Защо въпреки повишаването на възрастта и стажа за пенсия през 2016 г. се очаква да има повече пенсионери и по-голям дефицит в бюджета на ДОО?

- Една от причините за по-големия средногодишен брой пенсионери през 2016 г. е влизането в сила на възможността хората, на които не им достига до 1 година до пенсионна възраст, да се пенсионират с намален размер на пенсията. По наши разчети около 11 400 души ще се възползват от това право. За увеличаването на пенсионерите влияние имат и чисто демографски причини. Догодина в пенсия ще излязат хора, родени в началото на 50-те години на XX век, когато е бил след военният бейби бум в България. През 2016 г. заложените разходи за пенсии са с 320 млн. лв. повече спрямо т.г. Основният принос за това увеличение е на заложеното осъвременяване на пенсиите с 2,5% от 1 юли. Необходимият разход за това е 120 млн. лв. Целогодишното изплащане на повишените от 1 юли 2015 г. пенсии ще струва 90 млн. лв. повече. Законодателните промени, които влизат в сила от 1 януари, също повишават разходите. По-конкретно отпускането на пенсии при недостигаща възраст ще повиши разходите с 32 млн. лв. Преизчисляването на пенсиите на хората, които прехвърлят средствата си от универсален фонд в ДОО, ще струва 35 млн. лв. допълнително. Според законодателството категориините работници, които нямат право на пенсия от професионален фонд, ще могат да се пенсионират от ДОО. Това увеличава разходите с 20 млн. лв. По отношение на дефицита не мога да се съглася, че той нараства. За 2016 г. планираният трансфер от държавния бюджет към ДОО е 5,058 млрд. лв., което е 50,5% от общите приходи. През настоящата година планираните трансфери са 5,045 млрд. лв., т.е. с 13 млн. лв. по-малко, но представляват 52,5% от общите приходи. Така че относителното участие на бюджета във финансирането на разходите на НОИ през следващата година намалява.

- Депутатите решиха минималният осигурителен доход за земеделските производители да остане 300 лв. Каква пенсия би получил човек, ако се осигурява върху такава сума?

- Актюерските разчети показват, че ако земеделски стопанин се осигурява през целия си стаж върху минималния осигурителен доход и се пенсионира в началото на 2016 г., действителният размер на пенсията му ще е 112 лв. Той обаче ще получи гарантираната от закона минимална пенсия за осигурителен стаж и възраст, която до средата на следващата година ще е 157,44 лв. Това означава, че пенсията на земеделските стопани ще бъде дотирана с 45 лв. месечно. Тук се проявява преразпредителната роля на солидарната пенсионна система. Чрез тавана на пенсиите тя взема средства от около 35 000 души, чиито пенсии се намаляват. В същото време допълва пенсиите на над 400 000 души, получаващи пенсии за осигурителен стаж и възраст и за инвалидност, чийто осигурителен принос не е достатъчен, за да им осигури минималния размер за съответния вид пенсия. Месечният размер на разхода от бюджета на ДОО за покриване на разликата между гарантирания от закона размер и действителния размер на тези пенсии е близо 17 млн. лв. Този разход е над 2 пъти повече от спестения разход от неплащането на пълния размер на пенсиите, които са над тавана.

- Колко пенсионирани военни и полицаи са преместили средствата си за втора пенсия от универсален фонд в НОИ? Какви са сумите, които се прехвърлят, и какво е увеличението на пенсията, което хората получават в замяна на това?

- До 7 декември 12 436 души са подали заявления за преизчисляване на пенсията и за прехвърляне на средствата от универсален фонд в НОИ. До момента са преизчислени пенсиите на 8440 души. Средното увеличение, което те са получили, е 73,18 лв. Средният размер на прехвърлените средства от едно лице са 5209 лв. Тези хора ще получават увеличения размер на пенсията си пожизнено. Те са предпочели да получат повишението сега, пред алтернативата да чакат да навършат общата пенсионна възраст и тогава да получат пенсия от универсален фонд.

- Колко хора биха могли да се възползват от възможността да прехвърлят средствата си и да получат по-висока пенсия от НОИ?

- Освен лицата, които са пенсионери по чл. 69 от КСО, в групата на правоимащите попадат и пенсионирани категорийни работници, родени след 1960 г., чийто индивидуален коефициент и пенсия са били намалени. Същото право имат и получаващите инвалидни пенсии, изчислени с намален индивидуален коефициент. Общият брой на правоимащите е над 90 000 души.

- Оправдават ли се опасенията на някои експерти, че предимно работещи без редовни вноски за втора пенсия ще имат интерес да се осигуряват само в НОИ? Досега колко души са предприели тази стъпка?

- Не мога да отговоря по същество на този въпрос, защото нямам пълната информация. Според данните, които получаваме от НАП, до 10 декември заявления за осигуряване само в ДОО са подали 2339 души. Но ние не получаваме данни какви средства се прехвърлят в Сребърния фонд. Така че не съм в състояние да направя този анализ, а и мисля, че е рано за него.

- От 1 декември започна регистрацията на работодателите в НОИ във връзка с електронното подаване на болничните от Нова година. Всички фирми ли са длъжни да се регистрират и каква е процедурата?

- Регистрацията се извършва чрез нашата интернет страница www.nssi.bg. Достатъчно е лицата да имат квалифициран електронен подпис. Към 9 декември в системата на НОИ са се регистрирали около 19 000 осигурители и самоосигуряващи се. По-голямата част от тях са упълномощили счетоводни къщи да подават данни за изплащане на парични обезщетения. Всеки месец такива документи подават около 50 000-55 000 осигурители.

В рамките на една година техният брой достига 150 000-160 000. За регистрацията няма краен срок. Един осигурител може да се регистрира тогава, когато трябва да подаде документи за плащане на болнични.

- Какви ще са ползите от промяната?

- Електронното подаване на документите и данните за изплащане на парични обезщетения ще намали административната тежест и разходите на осигурителите. Другата полза ще е за бенефициентите. Срокът за плащане на болнични от 1 юли 2016 г. ще се скъси от 15 на 10 работни дни след получаването на данните в НОИ. Сега осигурителите трябва да подават данните до 15-о число на месеца, следващ месеца, в който е получен болничният. От началото на 2016 г. срокът ще се скъси до 10-о число.

- Кога разболелите се служители също ще могат да прашат болничния си лист по интернет, вместо да се налага да го носят на хартия до работодателя си?

- На този етап това не е направено, защото е свързано със сериозни промени в трудовото законодателство. Освен това беше преценено, че хартиеният носител трябва да се запази и да се представя в оригинал на работодателя като основание за ползването на отпуск за временна неработоспособност и за целите на обжалването.

- Какви решения са необходими, за да се ограничат злоупотребите при инвалидните пенсии?

- Безспорно е, че злоупотребите с инвалидните пенсии са основно в експертната на трайно загубената работоспособност, т.е. при освидетелстването на лицата. НОИ има контролни функции, но само по документи. Медицинските ни комисии не могат да извършат преглед или да изискат допълнителни изследвания. Ако установят формални пропуски в решение на ТЕЛК, го обжалват пред НЕЛК. Статистиката показва, че около 1,5-2% от решенията на ТЕЛК се обжалват. Още по-малко са случаите, в които това води до намаляване процента на трайно загубената работоспособност под 50%, при който човек няма право на инвалидна пенсия. По мое убеждение тук са основните резерви за усъвършенстване на този процес. Публично се коментира да се раздели чисто медицинската оценка на вида и степента на увреждането от оценката на трайно загубената работоспособност. Ако това се случи, решението на ТЕЛК няма вече да бъде ключ към ползването на инвалидна пенсия и много други придобивки. Това предполага да се създаде втора комисия, която да прави задълбочена преценка как човекът с увреждане може да бъде полезен на себе си и на обществото, дали трябва да получи инвалидна пенсия, или да му се предложи друго работно място, съобразено със заболяването. Мисля, че има достатъчна степен на съгласие да се върви в тази посока.